

Студент 4 курсу
фінансового факультету ХНЕУ

МЕТОДИЧНИЙ ПІДХІД ДО ОЦІНКИ ФІНАНСОВОГО ПОТЕНЦІАЛУ НА ОСНОВІ ВИЗНАЧЕННЯ ТАКСОНОМІЧНОГО ПОКАЗНИКА

Анотація. Розглянуто можливість застосування таксономічного аналізу для оцінки фінансового потенціалу АТ "Мотор Січ". Здійснено оцінку показників, що характеризують фінансовий потенціал підприємства, його динаміку та визначено фактори, що вплинули на зміну показника.

Аннотация. Рассмотрена возможность применения таксономического анализа для оценки финансового потенциала АО "Мотор Сич". Осуществлена оценка показателей, характеризующих финансовый потенциал предприятия, его динамику и определены факторы, повлиявшие на изменение показателя.

Annotation. The article deals with the possibility of using taxonomic analysis for the assessment of the financial capacity of PLC "Motor Sich". Indicators characterizing the financial strength and dynamics of the company were assessed. The factors that influenced the change of the indicator were studied.

Ключові слова: фінансовий потенціал, таксономічний показник, коефіцієнт таксономії.

Важливою умовою розвитку підприємства є наявність у нього достатнього фінансового потенціалу, здатного забезпечити суб'єкту господарювання поточну та перспективу фінансову стійкість у мінливих ринкових умовах.

Тому аналіз і оцінка фінансового потенціалу підприємства є важливими, оскільки саме результати такого аналізу дають змогу керівникам підприємств приймати обґрунтовані управлінські рішення та уявляти подальші перспективи розвитку підприємства, а зовнішнім користувачам – отримувати певну інформацію для прийняття більш вигідних економічних рішень [1]. Найбільш важливим при цьому є вибір найоптимальнішого та найефективнішого методу його оцінки.

Саме тому метою даної статті є оцінка та аналіз фінансового потенціалу за допомогою методу таксономії, що дозволив би інтегрувати значну кількість окремих коефіцієнтів та виявити динаміку його зміни, а також фактори впливу.

Основоположником таксономічного аналізу був В. Плютта [2]. Вивченням фінансового потенціалу займалися такі вчені, як: Терещенко Е. Ю., Ареф'єва О. В., Сіменко І. В. та ін.

Фінансовий потенціал підприємства (ФПП) – це сукупність фінансових ресурсів, що знаходиться у розпорядженні підприємства, а також можливість, здатність та необхідність їх як простого, так і розширеного відтворення з метою забезпечення стійкого, динамічного та збалансованого розвитку підприємства [3].

Фінансовий потенціал є складною, динамічною системою, елементи якої взаємозв'язані та взаємообумовлені, і включає в себе безліч складових. Кожен з елементів залежить від рівня розвитку підприємства, конкурентної позиції, можливості залучення та поєднання окремих видів джерел фінансування, ефективності управління та може бути оцінений за допомогою індивідуального набору показників.

Коефіцієнт таксономії – це показник, що застосовується для статистичної характеристики більшості об'єктів та з його допомогою можна оцінити досягнутий в деякому періоді середній рівень значення ознаки, який характеризує розглянуте явище [2].

На основі звітності АТ "Мотор Січ" за 2010 – 2012 роки були розраховані та обрані показники, що дозволять визначити коефіцієнт таксономії для оцінки ФПП [4].

Фактори, що впливають на фінансовий потенціал, – це, передусім, стійке зростання суми власних коштів підприємства, а також валової виручки та валового прибутку, високий рівень рентабельності та ліквідності, забезпечення припустимої норми залежності від кредиторів.

На основі праць декількох авторів був виділений перелік показників, які дозволять визначити інтегральний показник рівня фінансового потенціалу підприємства (табл. 1).

Показники для визначення інтегрального показника ФПП

Показник	Фомін П. О., Старвойтов М. Д.	Гнип Н. О.	Чобіток В. І.	Мойсенко І. П.
Валова виручка		*	*	
Валовий прибуток		*	*	
Собівартість продукції			*	
Коефіцієнт рентабельності власного капіталу	*	*		*
Коефіцієнт фінансової залежності	*	*		
Власний капітал			*	*
Коефіцієнт абсолютної ліквідності	*			
Коефіцієнт рентабельності продукції	*		*	*
Період оборотності дебіторської заборгованості				*
Коефіцієнт маневреності власного капіталу		*		

Після визначення вихідних даних слід побудувати матрицю спостережень (X):

X	5106758	2335243	2666560	0,39	1,62	0,25	3799732	81	0,47	0,5
	5891225	2864600	2927924	0,28	1,6	0,18	5108798	73	0,46	0,5
	8085335	3277991	4650385	0,21	1,51	0,34	7614479	37	0,35	0,41

Для подальшої побудови вектора-еталона всі показники необхідно розділити на стимулятори та дестимулятори. Основою такого розподілу є характерний вплив кожного з показників на рівень розвитку об'єкта, який вивчається. Ознаки, котрі впливають позитивно (стимулювання) на загальний рівень розвитку об'єкта, називають стимуляторами, ознаки, які несуть негативний вплив, називають дестимуляторами (табл. 2).

У разі, коли показник є стимулятором, для вектора-еталону необхідно вибрати максимальне значення цього показника. Для дестимуляторів навпаки – найменше.

Розподіл показників

Показник	Характеристика	Висновок
Валова виручка	Грошовий вираз виручки, яку підприємство одержало від реалізації всієї виробленої продукції або наданих послуг чи виконаних робіт	С
Валовий прибуток	Загальна сума прибутку отримана підприємством від підприємницької діяльності	С
Собівартість продукції	Виражені у грошовій формі витрати, пов'язані з підготовкою, організацією, веденням виробництва та реалізацією продукції (виконання робіт, надання послуг)	Д
Коефіцієнт рентабельності власного капіталу	Показує, який прибуток приносить кожна інвестована власниками грошова одиниця	С
Коефіцієнт фінансової залежності	Характеризує частку залучених коштів підприємства у загальній сумі коштів, авансованих у його діяльність	Д
Коефіцієнт абсолютної ліквідності	Показує, яка частина короткострокової заборгованості може бути у випадку необхідності погашена негайно за рахунок найбільш ліквідних активів	С
Власний капітал	Фінансові ресурси, які вкладені ним для організації та фінансування господарської діяльності	С
Період оборотності дебіторської заборгованості	Показує скільки разів у середньому протягом року дебіторська заборгованість перетворювалась у грошові кошти	Д
Коефіцієнт рентабельності продукції	Характеризує фінансовий результат використання наявних ресурсів	С
Коефіцієнт маневреності власного капіталу	Показує, яка частина власного капіталу використовується для фінансування поточної діяльності, тобто яку частину вкладено в оборотні кошти, а яку – капіталізовано	С

У результаті був розрахований таксономічний показник коефіцієнта розвитку за 2010 – 2012 роки. Результати розрахунку слід подати у вигляді графіку (рисунок).

Як показали розрахунки, протягом аналізованого періоду спостерігалось зростання рівня фінансового потенціалу АТ "Мотор Січ". Найбільшого значення він досяг у 2012 році – 0,53.

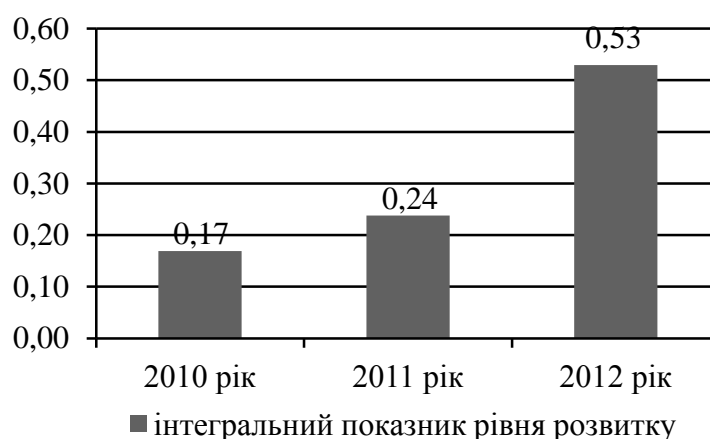

Рис. Динаміка зміни інтегрального показника рівня фінансового потенціалу за роками

У 2010 році підприємство характеризувалося низьким рівнем фінансового потенціалу, про що свідчить коефіцієнт таксономії, що приймає значення 0,17. Показники цього року мають найнижчі значення та є далекими від вектору-еталону. У 2011 році спостерігається невелике зростання ФПП. Це пов'язане зі зростанням суми валового прибутку та власного капіталу, зменшенням періоду оборотності дебіторської заборгованості. Різке збільшення рівня ФПП у 2012 році може бути зумовлене значним зменшенням періоду оборотності дебіторської заборгованості, тобто гроші за реалізовані товари і послуги повертаються до підприємства все швидше. Також спостерігається зростання значення коефіцієнта абсолютної ліквідності, що свідчить про збільшення у підприємства абсолютно ліквідних активів.

Аналіз показав, що рівень фінансового потенціалу підприємства на доволі значному рівні і має непогану базу для свого подальшого зростання. Про це свідчить стабільне збільшення величини прибутку підприємства, зменшення незалежності підприємства від зовнішніх коштів та значна рентабельність капіталу та продукції.

Отже, застосування таксономічного методу для оцінки рівня фінансового потенціалу підприємства є доволі ефективним, оскільки він дає змогу уникнути аналізу значної кількості окремих коефіцієнтів, виявити динаміку зміни показника та фактори впливу на нього; також він дає право досліднику вибрати власний набір показників для аналізу згідно з його цілями.

Наук. керівн. Журавльова І. В.

Література: 1. Мельник І. І. Оцінка та діагностика фінансового потенціалу підприємств / І. І. Мельник // Економічний простір. – 2008. – № 20(2). – С. 190–199. 2. Плюта В. Сравнительный анализ в экономических исследованиях: Методы таксономии и факторного анализа / В. Плюта ; пер. с научной редакции В. М. Жуковой. – М. : Статистика, 1980. – 151 с. 3. Терещенко Е. Ю. Економічна сутність фінансового потенціалу підприємства [Електронний ресурс] / Е. Ю. Терещенко. – Режим доступу : - http://www.confcontact.com/2008dec/7_tereschenko.php. 4. Офіційний сайт ВАТ "Мотор Січ". – Режим доступу : <http://www.motorsich.com/rus/>.